

Prva zapažanja o uzgoju višnje »Maraska« u Podravini (*Cerasus Marasca*)*

U v o d

Srednja Dalmacija ima najkvalitetniju višnju »Marasku« na svijetu. Iz ovih mjesta uz more višnja se proširila i na Dalmatinsku Zagoru. I tu ona daje plodove odlične kvalitete, iako su klimatske prilike dosta loše prema onima uz more. Naročito zimi duvaju jaki vjetrovi, sa snijegom, temperature se spuste i do -13°C pojedinih godina, oborina pada mnogo. Upoređujući te okolnosti rasta višnje »Maraske« u Dalmatinskoj Zagori, prvenstveno Imotskog kotara i promatrajući zemljišne i klimatske prilike obronaka »Bilogore« i »Kalnika«, koji se približno podudaraju, daju dojam da se »Maraska« može uzgajati u ovim krajevima. U tu svrhu, da se ispitaju mogućnosti uzgoja i aklimatizacije dalmatinske višnje »Maraske« u Podravini, zasađeno je u proljeće godine 1955. 50 komada sadnica.

Porijeklo sadnica

Sadni materijal nabavljen je u jesen godine 1954. iz Voćno-loznog rasadnika Kamen-most, Imotski. Rasadnik je isporučio sadnice u zimi 1954., kao jednogodišnji materijal. Sadni materijal stigao je u Koprivnicu 30. XII. 1954. nakon 6 dana putovanja željeznicom i automobilom, pakovan u jedan zamotak, dosta suha izgleda i lošeg pakovanja. Bio je tako u jednom smotku dobro utrapljen u zemlju. Sadnice su cijepljene na rašeljki (P. mahaleb). Sjeme rašeljke je porijeklom iz Gornjih Vinjana (Perići). Plemke uzete s matičnih stabala u bližoj okolici rasadnika.

Sadnja

Da se ispita veći areal, s ovako malo sadnog materijala uzeta su dva principa: 1. zasađiti na raznim mjestima, kod pojedinih gospodara po nekoliko stabala i prepustiti ih slobodnom i prirodnom rastu.

2. Zasađiti na jednom mjestu u voćnjaku bar polovicu stabala i tu ih njegovati, kao i ostale voćke, koje budu rasle u blizini. Ovo ima svrhu, da se omogući promatranje uzgoja »Maraske«, koja bi se eventualno nakon dobrih rezultata uzgajala u većim i čistim nasadima, jer

* U proljeće 1956. zasađeno je na voćnjaku u Bregima blizu željezničke stanice 160 komada sadnica »Maraske«, 25 komada kod Voćno-loznog rasadnika Saulovec na Varaždin-Brijegu i Strugara, Koprivnica-Carda 3 komada.

se ona u Dalmaciji još uvijek uzgaja, kao pojedinačna stabla po vinogradima (najviše). (Osim u novije vrijeme zasađeno je nekoliko većih nasada, koji još ne rode).

Grupna sadnja »Maraske« izvršena je 13. travnja 1955. na plantaži višanja i dunja u Vlislavu, 11 km udaljeno od Koprivnice. Tu je »Maraska« zasađena u gnijezda po 6 komada. Takvih gnijezda ima

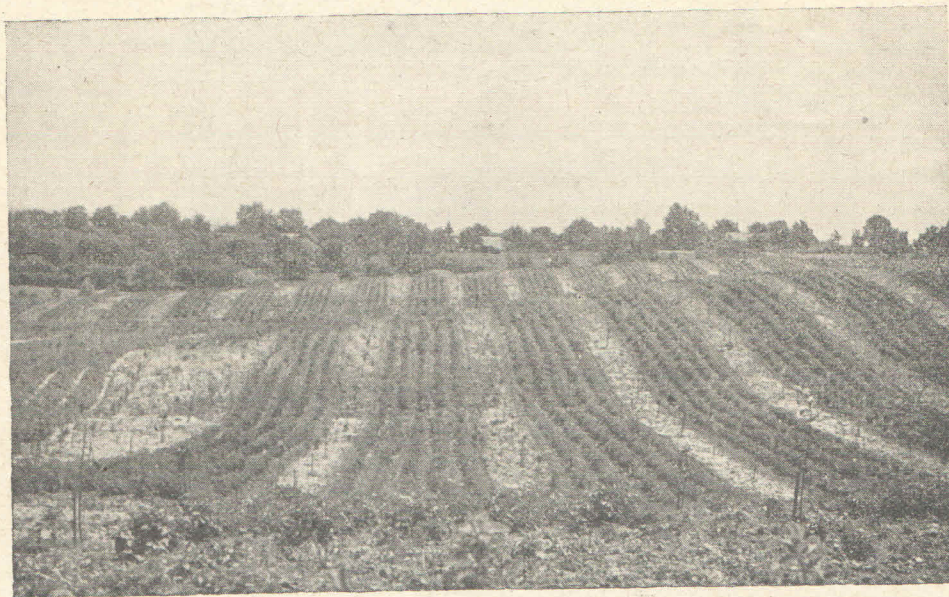

Slika 1. Sadnica »Maraske« u voćnjaku
Vlislav-Kopr.

6, a smještene su na raznim položajima u voćnjaku površine od 12 jutara. Razmak sadnje je kod 5 gnijezda 6×6 m, a u dunjama 5×5 m. Visina stabla oko 60 cm. Ukupno je posađena 36 komada. Tlo rigolano u listopadu 1954., na dubinu od 50 cm, traktorom. Prilikom sadnje svako stablo gnojeno sa 25 dkg umjetnog gnoja KAS-a. Stajski gnoj

nije dodavan. Tlo je lagano i pjeskovito. Teren brežuljkast, obronak. Položaj sjeveroistočni i otvoren prema nizini.

Ostalih 14 komada sadnica posađeno je ovako: Koprivnica 5 komada (Pačić, Galovića 1, Šiprak Milinovec 1, Stančir Vinica 3); Novigrad Podravski 5 komada (Voćno-lozni rasadnik 2, Filipčić 2 i Ljubić 1); Đelekovec (Virius 2 i Zagreb (Pantovčak 102 Mehkek). Sadnja ovih sadnica pripuštena je na volju pojedinaca bez ikakove kontrole u uzgoju.

Slika 2. Voćnjak u Vlaislavu, na kome su zasađene »Maraske«
Na slici se vidi međukultura krumpira

Zapažanja u toku vegetacije

Na voćnjaku u Vlaislavu od ukupno 36 komada, 5 komada nije se primilo, što se može smatrati, kao posljedica dugog transporta i slabije kvalitete sadnog materijala. Ostale sadnice posađene pojedinačno prema gornjoj naznaki primile su se sve. Direktno gnojenje s većom dozom (0,25 kg KAS) umjetnog gnoja izazvalo je palež na lišću svih sadnica sjeverne višnje, dunje i višnje »Maraske«. Očito se odrazilo djelovanje prevelike koncentracije na korijen i samo lišće. Težih posljedica nije bilo od toga, samo su u srpnju donji ilstovi otpali. U toku ljeta okapano je tri puta.

Od morfoloških opažanja uočena su dva tipa »Maraske«, kako to pokazuju i slike.

Jedan tip je sa svijetlom korom. Daje nježnije dojam. U toku ljeta na jedno godišnjim izbojcima tjera postrane izbojke i daje metlast dojam. Drugi tip je s tamnijom korom. Tjera manji broj izboja i ne

pušta postrane grane na jednogodišnjim izbojima u toku vegetacije. Ovaj tip po vanjskom izgledu približava se sjevernim višnjama, dok je onaj prvi sasvim različit i lako je uočljiva razlika.

Sa završetkom vegetacije »Maraska« je zakasnila prošle godine za prosječno 18—23 dana iza sjeverne višnje. Tako je 15. XI. na svim sortama sjeverne višnje, koje rastu u voćnjaku (Španska, Kerečka,

Slika 3. Tip I.
Svijetla kora, tjera mnogo izboja,
na kojima u ljetu izrastu postrani
izboji i daje dojam metlast. Po iz-
gledu je to nježniji tip.

Slika 4. Tip II.
Tamnije kore, manje grana, ne tjera
izboje.

Senteška i Lothova) lišće bilo potpuno opalo, dok je na »Maraski« bilo još zeleno. Kasno završava vegetaciju na jesen. Godišnji prirast drva bio je velik. Naraslo je 4—7 grana s dužinom od 80—110 cm. Na tipu sa svjetlijom korom naraste nešto više drvene mase. — Prilikom ovogodišnje proljetne vegetacije, višnja »Maraska« tjera za 10 dana poslije nego sjeverne višnje, to joj ide u prilog radi kasnih prolj. mrazova.

Zaključak

Kasna vegetacija na jesen mogla bi izazvati nedozrijevanje drva i oštećenja zbog kasnih mrazova. Ovu konstataciju pobija činjenica, da je »Maraska« izdržala ove godine vrlo nisku temperaturu, koja je iznosila —27,6 stupnjeva Celsija, što je otprilike za polovicu još niža temperatura, nego što se spusti u predjelima Dalmacije, gdje »Maraska« odlično uspijeva. (Najniža temperatura ove godine u Imotskom iznosila je —12° C). K toj činjenici mora se dodati i to, da je 1955. god. bila jako bogata oborinama, mjesec siječanj vrlo lijep i topao, što je izazvalo kolanje sokova, dok je vrlo jaka zima u veljači imala sve preduvjete, da se smrznu stabla. Kod proljetnog reza nije ustanovljeno nikakovo oštećenje na pupovima ili drvu od mraza. Prema tome drvo maraske može u ovim krajevima izdržati svaku zimu bez ikakvih posljedica, a pitanje kvalitete plodova ustanovit će se kod prvog uroda.